

Vägfärjan Braheborg

skräddarsydd för Visingsöleden

**Välkommen på
rundvandring ombord** sid 3

**Ett fartyg kommer lastat
- om bygget av Braheborg** sid 6

**Folk på leden berättar:
Stormar och sänkt last** sid 12

FÄRJEREDERIET
TRAFIKVERKET

Kort om Braheborg

- Byggår: 2012-2013
- Varv: Uudenkaupungin Työvene Oy, Nystad, Finland
- Fartygstyp: Frigående färja
- Beteckning: VF351 Braheborg
- Längd öa: 58,3 m
- Bredd: 14,0 m
- Fart: 13 knop
- Passagerare: 397
- Personbilar: 34
- Bärighet: BK 1

En stark sjöförbindelse över Vättern ...

Varsågod, här presenteras stolt det nybyggda fartyget Braheborg, byggd för trafik på Visingsöleden mellan Gränna och Visingsö, strax norr om Jönköping! Hon är det största fartyg som någonsin har trafikerat reguljärt på Vättern och hon har kommit för att stanna.

Med Braheborg påbörjas en ny era på Visingsöleden. Fartygets kapacitet stärker ledens betydelse lokalt, regionalt och även ur ett nationellt perspektiv. Vattenvägen

erbjuder en säker och lockande förbindelselänk som innebär en nödvändig livlina för boende, företag och organisationer på Visingsö – och som ökar möjligheten för tillresta att besöka Visingsös unika miljö.

Den här skriften vill berätta något om fartyget Braheborg för dig. Hur bygget gick till, hur färjetrafiken har utvecklats på leden över åren och vad den betyder för människor idag. Den ges ut i samband med fartygsdopet, den 17 januari 2014 i Gränna hamn.

Välkommen ombord på Braheborg!

Utgiven av Trafikverket Färjerederiet

Ansvarig utgivare: Anders Werner, rederichef

Projektledare: Ingrid Jarnryd, kommunikationschef

Fotografer:

Kasper Dudzik: Sidorna 1-9

Joel Dittmer: Sidorna 10, 12 och överst på sidan 13

Robert Kalmer: Parola Malm sidan 16

Jan-Olof Mellbergs arkiv: Övriga bilder sidorna 16-17

Hans-Erik Wetterlind: Sidan 18

Bureau Veritas grundades 1828 och är i dag verksamt i fler än 140 länder världen runt med 1000 kontor, 300 laboratorier och ca 59000 anställda. Bureau Veritas affärsområden är Marin, Industri, Inspektion & Periodiska Besiktningar, Hälsa Säkerhet & Miljö, Bygg & Anläggning, Certifiering, Konsumentprodukter och Statliga Tjänster & Internationell Handel.

Inom marina affärsområdet hjälper vi till med att utveckla företagen och samtidigt hålla linje med gällande kvalitet, hälsa, säkerhet och miljömässiga krav. Våra tjänster täcker hela fartygets livscykel, från projekteringsstadiet, konstruktion, klassifikation och certifiering av fartyg och utrustning fram till avveckling. Bureau Veritas fartygsregister inkluderar 12000 fartyg på i allt 96 milj. gross tonnage.

World wide classification and related services

Visit us on: www.bureauveritas.com
www.veristar.com

Sweden

Fabriksgratan 13 Tel: +46 (0)31 606500
412 50 Gothenburg Fax: +46 (0)31 133973

Denmark

Vesterbrogade 149 Tel: +45 7731 1000
DK-1620 København V Fax: +45 7731 1001

Move Forward with Confidence

Braheborg ägs och förvaltas av Sveriges största rederi!

Färjetrafiken på Visingsöleden drivs av Trafikverkets färjerederi, på uppdrag av Jönköpings kommun. Det här är Färjerederiet:

- 21 miljoner personresor per år
- 12 miljoner fordonstransporter per år
- 68 fartyg
- 41 färjeleder
- mer än en miljon angöringar per år
- 8 av 10 nöjda med vägfärjan
- integrerat och certifierat ledningssystem
- åtgärder för minskat beroende av fossila drivmedel
- landets största kollektivtrafikoperatör till sjöss
- Sveriges största rederi

Braheborg tar täten!

Efter att ha jobbat snart 15 år med vägfärjor blir jag mer och mer övertygad om utvecklingspotentialen. Bygget av Braheborg ligger i linje med önskemålet hos kommunen och rederiet, om en modern sjötrafik med god kapacitet.

De flesta svenskar har någon gång åkt vägfärja. Många av oss gör det dagligen. Genvägen över vatten ger miljoner resande möjligheten att färdas fritt i kustnära trakter, i storstadsområden eller glesbygd. Färjetrafiken stöder livsviktig samhällsservice och möjliggör nödvändiga godstransporter. Vägfärjan kan också öppna upp för ökad turism och förbindelsen ökar attraktiviteten. Vi är många som gärna vill ut till sjöss!

Nu har Visingsöleden förstärkts med ett mäktigt fartyg som kommer att gå i trafik på Vättern i många år framöver. Många har följt byggnadsarbetet från första parkett på E4:an, med vy över torrdockan i Huskvarna där Braheborg har byggts ihop och målats. Parallellt med fartygsbygget har nya färjelägen anlagts i Visingsö och Gränna hamnar. Mitt under byggperioden genomförde rederiet en mätning av kundnöjdheten på färjeleden, där vi kunde konstatera att trots pågående arbete var hela 74 procent av de svarande nöjda eller mycket nöjda med trafiken.

Skillnaden mellan Visingsöleden och de flesta övriga färjeleder som drivs av Färjerederiet, är att det är kommunen och inte staten som är huvudman. Leden ingår inte i det statliga trafiksystemet. Kommunen fattar beslut om avgifter och tidtabell. Genom avtalet får färjeleden tillgång till rederiets kunskaper när det gäller underhåll, säkerhet och ekonomi. Rederiet är certifierat och vårt mål är att de gula färjorna ska förknippas med kvalitet och engagemang! Vi fortsätter att utveckla tjänsten. Planer finns för bland annat ett moderniserat biljettsystem.

Välkommen ombord på Braheborg, störst i Vättern!

Anders Werner
Rederichef

Hotell • Konferens • Restaurang

Välkommen på upptäcktsfärd

Ta dig en ordentlig rundtur på den nya vägfärjan Braheborg. Detta är det största fartyg som har byggts för Vättern och vi har vinnlagt oss om att bygga ett fartyg som gör överfarten till en behaglig upplevelse för alla resenärer.

Bryggan

Vår brygga har varken för eller akter, här kan besättningen vända sig 180 grader och köra färjan åt valfritt håll. Den är byggd i Nystad, åtta mil norr om Åbo i Finland, och fraktad till varvet i ett enda stycke. Vi har gjort den extra bred, 15 meter, för att få extra bra sikt runt om färjan. Hela inredningen är ergonomiskt riktig för att våra sjömän ska ha en bra arbetsmiljö. Här finns dubbla radarsystem, och säkra sjökortssystem som stöds med ett GPS-navigeringssystem.

På babordssidan hittar du en extra manöverplats där vi har god uppsikt över fartygets hela sida vid hårt väder. När vi står vid den har vi fri sikt hela vägen ner till vattenytan längs färjans babordssida. Vid en eventuell nödsituation kan alltså beredskapsbåten sjösättas under full uppsikt från bryggan. Båten används till exempel vid "man överbord" eller andra sjönödssituationer.

Maskinrummen

I maskinrummen finns totalt fyra Volvo Penta D16-maskiner, två i varje ände av färjan. De är ihopkopplade parvis med en propeller som går att vrida 360 grader. Det betyder att vi helt enkelt svänger fartyget med propellern.

Rent praktiskt sker det genom att besättningen använder de två styr- och gasreglagen på bryggan. Normal sett kör vi med alla fyra maskinerna men kan stänga av en av dem för att minimera energiförbrukningen vid fint väder. Våra maskinrum är obemannade, här behöver ingen vistas under resorna.

STABILITETSBERÄKNINGAR FARTYGSKONSTRUKTION PROJEKTERING

Vi har över 30 års erfarenhet av konstruktion, projektledning, klassällskap, sjöfartsverk, inredning, framdriftssystem, rörsystem, elsystem och drift-kostnadsutredningar. Lång erfarenhet av stål-, aluminium- och kompositkonstruktioner.

LIGHTCRAFT DESIGN GROUP

Varvsvägen 6, 742 43 Öregrund
Tel 0173-469 66

e-mail: info@lightcraft.se | www.lightcraft.se

www.grennamuseum.se 036-10 38 90

Soldäck

När du går ut genom dörrarna i övre salongen kommer du till soldäcket, spendera gärna din resa här under soliga dagar. Det finns gott om vita bänkar att sitta på, i dem hittar du också flytvästar vid en eventuell nödsituation.

Säkerhetssystem

På Braheborg har vi installerat tre evakueringsystem med plats för drygt 600 personer totalt, de består av rutschkana och livflottar. Två av dem finns på bildäck och ett finns på det aktra soldäcket utanför den övre salongen.

Det finns naturligtvis ett brandbekämpningssystem ombord, det består bland annat av ett dimsprinklersystem i salongerna och i maskinrummet, på bildäck har vi både vattenkanoner och sprinklersystem. Du hittar också ett flertal handeldsläckare av olika slag placerade på strategiskt valda platser.

Bildäck

På bildäck visar målade markeringar en lastbilsfil med plats för bredare fordon och tre filer för personbilar, totalt får vi plats med 34 personbilar. För att minska förekomsten av översköljande vågor jämfört med tidigare färjor så har vi byggt betydligt högre bogvisir och brädgång än tidigare.

Passagerarutrymmen

På Braheborg har vi satsat på god komfort och har två salonger med sittplatser för passagerarna. I den nedre salongen på styrbordssidan finns runt 70 bekväma sittplatser i två rader med mittgång. I den övre salongen finns resterande sittplatser, alla består av mjuka och stoppade tygstolar.

Passa på att njuta av utsikten i panoramafönstren som löper runt hela salongen när du tar en tur med färjan. Miljön i salongerna är marin från golv till tak, i den övre salongen hittar du en fin modell av Braheborg där du kan se hela färjan i detalj. Vid några av platserna har vi installerat både bord och strömkälla.

Vi tackar för förtroendet!

Till Färjerederiets nya färja Braheborg har vi haft förmånen att leverera ett komplett larm- och övervakningssystem samt huvudtavlor.

Wilhelmsen Technical Solutions är en ledande leverantör inom elinstallationer, automationslösningar, HVAC och säkerhetsprodukter för marin och offshoreinstallationer. Vi erbjuder våra kunder de bästa lösningarna för tillförlitlig och ekonomisk drift.

Våra produkter levereras under varumärket Callenberg.

**Wilhelmsen
Technical Solutions**

Part of Wilhelmsen Maritime Services.
a Wilh. Wilhelmsen group company

Tel: 0522-68 68 00
Email: wts.sweden.info@wilhelmsen.com
Web: www.wilhelmsen.com/technicalsolutions

Första delen lyfts på plats i torrdockan, det är babords midskeppsdel.

En av de allra första sektionerna anländer, en av mittdelarna. Den var för hög för att komma in under Kavlabron och backades istället ner genom Huskvarna Avloppsverk.

Ett fartyg kommer lastat för att fogas samman bit för bit

6

Varvet byggde Braheborg i olika sektioner. Styrhytten i Finland, skrovet och övriga delar byggdes på ett varv i Riga. I en torrdocka i Huskvarna har delarna sammanfogats till ett fartyg. Tillfarterna till varvet har ibland satt kreativiteten på prov. Under november och december 2013 utfördes en mängd sjöprov för att säkerställa fartygets manöverduglighet. Därefter följde en period av kalibrering och korrigeringar av systemen. På de närmsta sidorna ser du utvalda bilder av byggprocessen.

imatech
MARIN & INDUSTRI

DIN KOMMERSIELLA SAMARBETSPARTNER
TEL. 031-388 10 00

VOLVO PENTA

AB GOTENIUS VARV

Det privata reparationsvarvet för kusttonnage och specialfartyg i Göteborgs hamn.

Våra torrsättningsresurser:

Flytdocka 1

Max 75x13,5 m
Lyftkap. 1 600 ton
Största dödvikts-
tonnage
2 500 dwt

Flytdocka 2

Max 105x15,5 m
Lyftkap. 3 000 ton
Största dödvikts-
tonnage
5 000-6 000 dwt

Slip

Max 25x5,5 m
Lyftkap. 70 ton
Största dödvikts-
tonnage
100 dwt

AB GOTENIUS VARV

Telefon 031-23 52 00, Telefax 031-22 79 79
Email info@gotenius.se, Hemsida www.gotenius.se

Innan svetsningen av två sektioner utfördes alltid en preliminär montering av de två delarna. Bilden visar monteringen av styrbords förliga bildäck.

Braheborgs propellrar har en diameter på 160 centimeter. Fenan som syns i bakgrunden är till för att ge bättre kursstabilitet men framförallt för att skydda propelleraggregatet från is. Propellern går att vrida 360°, vilket gör att färjan får en utmärkt manöverförmåga.

Bryggan byggdes på varvet i Finland och levererades i ett stycke med lastbil. Transporten var inte helt enkel och vi andades ut när bryggan äntligen kom fram.

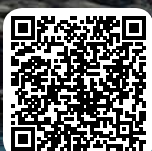
En vindstilla och vacker vårdag lyftes den 15 meter breda och 40 ton tunga bryggan och dess underliggande apparatrum. Detta kunde beskådas av alla som körde på E4.

Ett framgångsrikt samarbete mellan Färjerederiet och FKAB för en säker sjöfart mellan Gränna och Visingsö

FKAB har levererat framgångsrika fartygskonstruktioner i över 20 år till Färjerederiet och i mer än 50 år till den övriga fartygsbranschen. Oavsett projektets storlek växer våra idéer fram ur teknologisk kunskap kombinerad med förståelse för förändringar i omvärlden och sjöfartens nya behov.

Scanna QR-koden nedan för att se fler framgångsrika projekt.

www.fkab.se | info@fkab.se | 0522-981 00

A company within
**MATTSSON
GRUPPEN**

I torrdockan i Husqvarna har massor av tid lagts på svetsarbeten. Här är det ramverket till väggarna i övre salongen som svetsas fast i däck.

8

” Den första Braheborg öppnade för en modern och transportslagsövergripande trafikled över vattnet. Nu skapar vi framtidens färja som tar av-sats i traditionen och siktar mot framtiden. ”

– Anders Werner, rederichef i Trafikverket färjerederiet

I väggarna byggdes det in ett lager av brandskyddande isolering för att fartyget ska vara säkert även ur brandskyddshänsyn.

Vi erbjuder boende i rena och fräscha rum, mitt på ön!

Visingsö
Vandrarhem

0390-401 91 • 0707-44 01 91 • www.visingsovandrarhem.se

Som avslutning målades hela Braheborg i Trafikverket färjerederiets solgula färg.

Projektet krävde ett gott samarbete mellan varv och medarbetarna på färjeleden. Under byggandet av Braheborg blev relationerna mycket goda och många kom hem med både nya kunskaper och nya vänner.

Från vänster: Virgo Vinkel, Hans-Erik Wetterlind, Janne Kosomaa.

Lastbilen kom inte under bron med bogvisiret på flaket. Därför fick mobilkranen lyfta av bogvisiret medan lastbilen körde under bron och sedan lasta på det på andra sidan bron.

Det tog ungefär en dag att fylla torrdockan med Vätterns vatten när Braheborg sjösattes.

Vi tackar för förtroendet att få designa och tillverka koncept med justeringsfri remtransmission från dubbelmotorinstallation till propeller!

Våra samarbetspartners har varit Volvo Penta, Transauto, Centa och STT Emtech

0414-28792 • info@simrishamnsvarv.se

Nya färjelägen skapar en smidig överfart

Med en ny, större färja kom också behovet av nya färjelägen som kan ta emot den. Bygget omfattade två färjelägen, ett i Gränna och ett på Visingsö. Fördjupningar har utförts i båda hamnarna. I Gränna har en del av den södra vågbrytaren ersatts med en helt ny på den norra sidan. På Visingsö modifierades mittpiren för att passa den nya färjan.

Hela terminalområdet i Gränna har byggts om, bättre belysning och ny markbeläggning har varit två prioriterade förbättringar. Framförallt är det en kapacitetshöjning och modernisering som ligger till grund för hela projektet. Peab har fungerat som entreprenör på Trafikverkets uppdrag.

Nybyggda lekplatser för Vätterns fisk

Trafikverket Färjerederiet och Jönköpings kommun har under byggnationen värnat om fiskleken i båda hamnarna, länsstyrelsen har hela tiden styrt när olika byggnationsarbeten får utföras, med hänsyn till den lekande fisken.

Harren trivs i strömmen från propellrarna

Harrens lekområde vid Visingsö hamn omfattade tidigare 900 kvadratmeter. En ny 1 000 kvadratmeter stor lekbotten har skapats under de nya färjelägenas byggnation. I Gränna hamn är den nya lekbotten 2 500 kvadratmeter stor.

Botten utgörs av naturgrus med en kornstorlek på 2–5 centimeter (s k leksubstrat). Det läggs i flera lager på botten för att erbjuda skydd för fiskens rom. Harren trivs i strömmarna från vägfärjornas propellrar. Strömmarna bildar ryggar och högar av grus som harren leker i.

Rödingen leker i Gränna

Även rödingens lekbotten har åtgärdats. Den har placerats på en 800 kvadratmeter stor yta runt Gränna hamn, vid södra yttre pirarmen och norr om den norra pirarmen. Lekbotten har lagrats med ett djup av 40–50 centimeter, och materialet är natursten med en storlek på 10–30 centimeter, med viss inblandning av större sten och stenblock.

Möten mitt i Vättern!

www.wisingso.se

WISINGSÖ HOTELL & KONFERENS

Folk på leden berättar:

Stormar och sänkt last

Evert jobbade 50 år på leden

Evert Wetter mönstrade på den första Braheborg 1955 och avslutade sin karriär 50 år senare på Ebba Brahe. Efter 14 år som pensionär minns han tiden på Visingsöleden som händelserik och intressant.

Du har arbetat på fem av färjorna, har det hänt mycket under din tid på Visingsöleden?

– Jag fick börja med att sälja biljetter och senare blev jag maskinist. Det som var mest spännande var naturligtvis att få vara med och bygga nya färjor, tre gånger hade jag förmånen. Varje gång kunde vi göra skeppen lite mer lämpade för omständigheterna på Vättern och det var intressant.

– Under 50- talets stränga vintrar kunde Braheborg inte gå utan väg plogades till ön på isen. När den inte bar skötte vi post och medicintransporter med spark. När isen var landlös fick vi lägga långa spänger av plank för att nå land. En gång när vi fraktade stormhattar till en begravning lossnade bagaget i den hårda nordanvinden och vi fick jaga rullande hattar långt ner mot Röttle.

Du har berättat att stormarna kan slå till på bara en halvtimme här på leden, hur påverkar det trafiken?

– Det är bra att de byggt nya Braheborg för det väder vi har här. På grund av oväder har färjorna rullat ordentligt och vågorna har slagit över bildäck. Vi i besättningen har ju vant oss vid det hårda vädret och vet att vi behöver hög kapacitet i maskinerna för att ta oss in och ut ur färjelägena på ett snabbt och säkert sätt. Det är i hamnarna det krävs mest av både färja och besättning.

– Det bästa som har hänt var när de byggde den yttre piren i Gränna. Tidigare kunde vi inte gå in med färjan vid hårt väder. Att då se sjuka barn och vuxna som inte kunde komma till läkare var jobbigt.

Ska du gå på dopet av Braheborg?

– Ja absolut! Det ska bli intressant att se den nya färjan, och att se hur hon klarar sig in och ut ur hamnen när vindarna ligger på sydost och nordost. Jag ser de nya färjelägena dagligen när jag åker ner till min egen båt i hamnen. Skepparna hade kanske velat ha lite större hamninlopp men för oss som har båt i privathamnen är det mycket bättre så här.

Bo tar båten till skolan

Bo Fransson är biträdande institutionschef på Stigbyskolan, ungdomsvårdsskolan på Visingsö. Ungefär 70 % av personalstyrkan bor på fastlandet och när vissa av eleverna kommer till skolan krävs det mer säkerhet kring transporterna.

Hur fungerar färjetrafiken på Visingsöleden tycker du?

– Det fungerar överlag bra. Man blir van vid att leva med tidtabellerna, det är sällan förseningar och själva resan ger en bra chans till att växla mellan arbete och privatliv. Skolan ligger en god bit från färjeläget så jag och de andra som arbetar här tar bilen över på färjan.

Har du vant dig vid sjön?

– Jag tycker inte det är så illa, men jag växte upp på Visingsö. I november och december kan höststormarna vara som värst men sedan när isen lägger sig spelar det ingen

roll hur mycket det blåser, några vågor spolar ändå inte över båten!

Är skolan beroende av Visingsöleden?

– Eleverna bor på ön och 70 % av personalen bor på fastlandet. Så ja, det kan man säga. Elevtransporter kan ibland ställa särskilda krav på både oss och färjan. Ibland sätts det in en extra färja. Hittills har det gått bra och vi har ett väl fungerande samarbete med Färjerederiet.

Vad tror du om den nya båten?

– Jag tycker att fartygsbyggarna utfört en prestation när de byggde den utomhus i en torrdocka och det ska bli roligt att få se resultatet vid dopet. Dessutom tycker jag att det är en fin färg! Signalgult blir man glad av.

Lasten gick till botten

Redan innan en bilfärjeförbindelse fanns grundades Visingsö åkeri AB av Claes-Eric Johanssons far Allan Johansson. Då lossades varor från båtarna i hamnen för vidare transport ut på ön.

– När den första färjan Braheborg började trafikera leden blev det mycket enklare för oss att hämta varorna på fastlandet med lastbil. Vi körde då ombord på två lämmar, vilket kunde bli en spännande historia när det var sjögång.

Vad hände den 3 januari 1969?

– Det var en kall, snöig och lite blåsig januarikväll. Färjan Brahe kunde ta fyra personbilar och en lastbil.

– Som vanligt på fredagskvällarna hade vi ställt bilen i Gränna hamn för att den skulle tas ombord på sista turen för kvällen. Eftersom det krävs trafik kort att köra lastbil hade vi ett avtal med Gränna taxi som vid sådana tillfällen körde ombord lastbilarna. Förmodligen blev inte handbromsen tillräckligt åtdragen den kvällen och i sjögången började bilen rulla med sin last av grus. Ungefär en kilometer från ön trycktes bilen mot den bakre färjelämnen, hydraulslangarna brast och lastbilen försvann i djupet. Passagerarna i salongen hörde ett rejält brak och när de tittade

Claes-Eric Johansson

ut kunde de i mörkret se en sista glimt av en lastbilsgrill.

– Jag trodde först inte på besättningen när de berättade vad som hade hänt, men det var sant. Bilen var borta!

– Försäkringsbolaget undersökte möjligheterna att bärga bilen men det blev för dyrt. Den ligger fortfarande kvar på 85 meters djup.

Ingvar tar alltid första turen

Varje arbetsdag de senaste 31 åren har Ingvar Edlund tagit 05:15-turen för att komma till sitt arbete på ett åkeri på fastlandet.

Ingvar Edlund.

– Det är en trevlig stund varje morgon på färjan, vi är några stycken som känner varandra väl efter alla år av pendlande. Vi hinner ljuga en stund och få en bra start på dagen. Förmodligen är jag den som pendlat längst tid, vid det här laget känner jag de flesta i besättningen och känner till sjön rätt bra.

Med tanke på det ganska hårda vädret här på Vättern, vad tror du om den nya färjan?

– Jo, det har varit ganska mycket vatten på bildäck under vinterhalvåret och många har nog varit lite oroliga då och då. Så det blir nog mindre vatten ombord nu när de byggt relingen lite högre än tidigare. Vättern ställer höga krav på färjornas sjöduglighet. Sök efter Ebba Brahe på Youtube så ser du vad jag menar.

Din partner för
nybyggnation och
reparation

www.swedeship.se
0304-67 95 00

Utforska ruiner och hitta dina smultronställen på Visingsö

Visingsö bjuder på en mängd olika sevärdheter och kulturskatter. Här presenterar vi ett litet urval som kan ge dig några bra utflyktstips.

Tempelgården

Konstnärsgård med skulpturer och konst av Visingsökonstnären Olle Krantz. Templet uppfördes 1913 och hörde till ett teosofiskt centrum som tidigare fanns på ön. Här finns både kaffestuga och stuguthyrning för dem som vill övernatta i en pittoresk miljö.

Hagahögen

Visingsös största gravhög från bronsåldern är monumentalt placerad. Kanske är det gravplatsen för en mäktig hövding? Uppförd med samma avsikt som fick de gamla faraonerna i Nildeltat att låta resa sina väldiga pyramider.

Ekskogen

På Visingsö finns en av Sveriges största sammanhängande ekskogar, den omfattar idag ca 360 hektar mark. Den stora ekplanteringen påbörjades 1832 som ett led i en statlig plan för att säkra tillgången på virke till flottan. Ekollon köptes in från skilda landsändar och olika metoder för sådd och utplantering prövades. Efter tio år var över 300 000 ekar planterade.

Gravfälten

På de tre gravfälten, norra, mellersta och södra, finns runt 900 fornlämningar av gravar från järnåldern. Kombinerat med övriga sevärdheter på ön skapar denna plats en känsla av, och en förståelse för, en lång och överväldigande historisk kontinuitet.

Erstad kärr & fågeltorn

Erstad kärr är en unik flyttfågellokal. Kärret ligger vid Erstadsviken på norra delen av Visingsö och är det enda i sitt slag vid södra Vätterns stränder. Området betas väl och är skilt från Vättern av en låg strandvall. Särskilt om hösten är Visingsö en viktig rastplats för flyttande fåglar, och ett eldorado för ornitologer.

Visingsborgs slottsruin

Visingsborg var 1600-talets ståtligaste slott, och medelpunkten i det braheska grevskapet. Grunden till slottet lades på 1560-talet. Man tog bland annat tegel från klosterbyggnaderna i Alvastra för att bygga borgen. Slottet förstördes 1718 i en brand.

En medeltida passage genom muren vid Näs borgruin.

Näs borgruin

Borgen uppfördes som kungaresidens under 1000-talet. De flesta medeltida källor är ense om att borgen, särskilt i början av 1200-talet, stod i centrum för den svenska kungamakten. Detta var Sveriges första riksborg, vilken har kommit till liv i Jan Guillous böcker om tempelriddaren Arn. 1318 pantsattes den av kung Birger Magnusson till danskarna.

Näs Jönsagård

En bondgård som visar hur det såg ut för ungefär 200 år sedan. Den är noggrant renoverad i ursprungsteknik. Med hjälp av många informationsskyltar blir det ett lärorikt utflyktsmål för barn och vuxna i alla åldrar.

Färjeläge
Gränna - Visingsö

Nordens Samhällsbyggare

Vi är stolta över att vi har fått vara med att utveckla och förbättra färjeläget i Gränna och på Visingsö.

Vår vision är att bygga framtidens hållbara samhälle i Norden.

Vi lägger stor vikt vid att det vi bygger och anlägger ska vara utformat med tanke på både miljö, ekonomi och sociala aspekter.

Då kan vi utveckla orter så att människors vardag fungerar bättre.

Det är viktigt för oss.

Läs mer om Peab och våra samhällsbyggarprojekt på peab.se

Hans Wetter & Karl-Erik Zander i samspråk framför gamla Braheborg, en dag på 1950-talet.

Vintrarna var stränga under 1950-talet.

Alla tiders resor på Visingsöleden

Mellan Visingsö och fastlandet har människor färdats sedan urminnes tider. Färdsätten har dock skiftat. Under medeltiden var det böndernas skyldighet att bemanna och underhålla den så kallade Kronorodden. År 1783 ersattes den med Paquetbåtar som varje onsdag lade till vid den då nybyggda hamnen Parola Malm. De seglade enligt samma tidtabell fram till 1860-talet när ångbåtar tog över och utökade trafiken. På 1940-talet tog planer på en statlig bilfärjeförbindelse mellan Gränna och Visingsö form. Diskussionerna blev dock häftiga då inte alla Visingsöbor var intresserade av en statlig lösning. Öborna delades i två läger, ett läger för en offentligt ägd färja och ett läger för ett privat färjebolag.

Det privata initiativet gick segrande ur debatten och 1954 kom den första bilfärjan Braheborg, ägd av det privata rederiet Visingsöbåtarna. Färjan köptes från Danmark och byggdes om för att kunna lasta bilar. På akterdäcket kunde man backa ombord 5 personbilar eller 1 lastbil. På fördäcket fick 2 personbilar plats tvärskepps. Denna första bilfärja ledde till att Visingsöborna bekvämt och utan omlastning kunde få transporter till och från ön.

Rösterna för en offentligt ägd färja fortsatte dock, med en livlig debatt i Visingsö kommunfullmäktige. Den 19 juni 1958 togs slutligen ett nytt beslut i kommunikationsdepartementet:

”Visingsö kommun skall ansvara för färjeförbindelsen mellan ön och fastlandet och Kungl. Väg & Vattenbyggnadsstyrelsen skall anskaffa ett för trafiken lämpligt fartyg.”

Den 20 januari 1960 sjösattes den nya Visingsöfärjan. Inofficiellt döptes hon dock till Brahe, färjan var vitmålad och inte gul som annars var standard för vägfärjor. Hon var 26 meter lång och hade plats för 9 personbilar och 200 passagerare. Under somrarna trafikerade också passagerarbåtarna Hebe-III och Hebe-V leden.

En ny 36 meter lång färja levererades från Lunde Varv i juni 1974 och blev inofficiellt döpt till Brahe-I. Hon var byggd i sektioner, som bogserades via Göta Kanal till Vättern och Rödesunds slip i Karlsborg, där hon monterades ihop. Hon hade plats för 14 personbilar och 225 passagerare.

Paquetbåten angör sin brygga.

När färjorna byggts om blev på- och avlastning enkel med hjälp av ett par lämmar.

Brahe-II, Brahe-I och Ebba Brahe samlade på samma bild en härlig vårdag på 1990-talet.

1985 var det åter dags att börja tänka på en ny färja för leden, då Brahe-I inte längre räckte till. Allt fler Visingsöbor pendlade till arbeten på fastlandet, och vissa turer dubblerades.

År 1989 beställdes en ny 41 meter lång färja med plats för 24 personbilar och 300 passagerare. Denna gång byggdes färjan i kommunal regi. Färjan levererades i mars 1990 och fick vid dopet namnet Ebba Brahe. År 1993 köptes dessutom passagerarfartyget Nordan in från Waxholmsbolaget, hon fick namnet M:ME Tingley. Idag ombesörjs trafiken av Ebba Brahe, M:ME Tingley och Christina Brahe, som tar 14 bilar och 200 passagerare.

Vättern har alltid kunnat erbjuda hård sjö

PREEM EVOLUTION DIESEL

En svensk diesel som delvis innehåller förnybar tallolja, en restprodukt från svenska skogsindustrin. Den fungerar perfekt i alla dieselmotorer och den kostar inte ett öre mer än vanlig diesel.

LÄS MER PÅ PREEM.SE/EVOLUTION

De gamla färjornas nya jobb

Alla de tidigare vägfärjorna har fått nya jobb. Några i Sverige och några utomlands.

Förra **Braheborg** såldes och gick i trafik under namnet Gullmarsfärjan mellan Lysekil och Fiskebäckskil en period, senare såldes hon till Danmark och senare till Norge. I Norge tjänstgör hon nu som foderbåt vid en fiskodling.

Brahe-II såldes 1974 till Försvarets materielverk i Karlsborg där hon under namnet Rudolf utförde transporter till ön Röknen i norra Vättern. Numera går hon som pråm utefter Norrlandskusten.

Brahe såldes 1990 till Försvarets materielverk och ersatte Brahe-II med transporterna till ön Röknen. Några ägarbyten senare finns hon nu i Mälaren och ägs av Frälsningsarmén, och transporterar gods till ett behandlingshem på Kurön.

Brahe-I döptes 1990 om till Christina Brahe och finns fortfarande kvar på Visingsöleden.

Ebba Brahe finns också kvar på leden. Den första januari 2012 såldes hon från Jönköpings kommun till Trafikverket Färjerederiet.

M:ME Tingley såldes vid samma tillfälle av Jönköpings kommun till Trafikverket Färjerederiet och fortsatte trafikera Visingsöleden fram till hösten 2013.

Jan-Olof Moberg

Befälhavare vid Visingsöleden

Smörjmedel till sjöss

Agrol smörjmedel är det självklara valet för motorer som måste tåla tuffa tag både på land och till sjöss.

Våra smörjmedel är utvecklade för proffs. Vi är experter på tunga maskiner i tuffa, nordiska förhållanden. Samarbeta med ledande maskintillverkare samt egen avancerad forskning har gett oss unika kunskaper som vi gärna delar med oss av.

Vi gör allt för att ge dig smörjmedelsmarknadens bästa produkt-support. Hitta rätt smörjmedel på www.agrol.se under fliken **rekommendationer** – eller prata direkt med någon av oss! Vi gör rätt val enkelt.

Vi svarar på alla frågor om smörjmedel!
Bo Axelsson, 010-556 09 51
Lars Ekmark, 010-556 32 99
Yngve Lindh, 010-556 09 49

Alltid vällagad husmanskost med kärlek

Välkomna!

Kvällsöppet disco och livebandkvällar se hemsida:
www.vardshusetvisingso.se
0390 - 40 496

När avgår Braheborg?

För att kunna ta färjan över från Gränna till Visingsö behöver man förstås veta när den går och hur man löser biljetter. Tidtabeller och biljettsystem förändras, och därför vill vi ge dig ett säkert tips om hur du tar reda på vad som gäller.

Med Braheborg ökar kapaciteten på Visingsöleden rejält, vilket i sin tur leder till minskade köer. Det är helt enkelt enklare att resa.

Hur gör man för att köpa biljett? Behöver man förboka sin plats? Dessa frågor besvaras i Visingsöledens tidtabell som finns tillgänglig i tryckt form ombord eller vid färjeläget – men som med fördel också kan studeras via internet.

www.trafikverket.se/visingsolen

Webbadressen ovan riktar till Visingsöledens officiella webbplats. Här finns tidtabellen i pdf-format, för påseende eller för utskrift. Du kan välja att skriva ut den i ett större format om du tycker att siffrorna är små. En karta finns också på plats.

Webbplatsen ger också aktuell trafikinformation och en hel del andra fakta som kan vara nyttiga att känna till. Det handlar till exempel om hur man transporterar farligt gods ombord, eller hur man går tillväga vid behov av transport för ett allvarligt olycks- eller sjukdomsfall.

Du som reser dagligen med vägfärja har säkert redan god kunskap om hur man bär sig åt ombord; att det är viktigt att

dra åt handbroms, stänga motor och släcka strålkastare är sådana exempel. Goda tips och råd finner du på webbplatsen.

Är du intresserad av att arbeta i Färjerederiet? Då kan du också finna en hel del vettig information om de krav som ställs.

Information i din smartphone

Trafikverket har också lanserat en ny tjänst för smartphones som du når om du surfar in med din telefon på adressen m.trafikverket.se. Du väljer alternativet som markeras med en bild av ett fartyg. En GPS är kopplad till tjänsten. Den känner av var du befinner dig och ger dig förslag på information om den färjeled som du befinner dig närmast.

Ytterligare ett sätt att ta reda på avgångstider och eventuella trafikstörningar är att ringa Färjerederiets röststyrda talsvar och följa instruktionen: 0771-656565.

Ingrid Jarnryd

Kommunikationschef Färjerederiet

UUDENKAUPUNGIN
TYÖVENE OY

www.tyovene.com

TELESILTA OY

FÄRJEREDERIET
TRAFIKVERKET

Trafikverket Färjerederiet, Box 51, 185 21 Vaxholm

Besöksadress: Norrhamngatan 3

Trafikverket: 0771-921 921

Röststyrt talsvar: 0771-65 65 65

www.trafikverket.se/visingsöleden